

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada numero per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIO

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5.

SUPERVIVENTS DE NADAL

Una familia privilegiada, que s' ha escapat de la matansa.

CRONICA

Avants estava en plé vigor la frase «*Pide más que un catalán*» que 'ns tiraven en cara á cada dos per tres els que á Madrid remenan las cireras. Eram per ells uns busca-vidas incansables, mes impertinents que aquells xavalets al servey dels cegos ó dels esgarriats que al mitj del carrer y ensenyantvos lo platet de llaua, se 'us posan entre camias y no 'us deixan donar un pas, si no 'ls afluixeu la mosca.

Pero las cosas han cambiat tan radicalment, que 'ls mateixos que avants ens motejavan de pidolayres, si volen ser justos ab nosaltres, haurán de dir: —«*Dá más que un catalán*».

De Barcelona solament ingressan tots los anys en lo ventrell públich del Tresor nacional mes de 70 milions de pessetas, ó com si diguessim la décima part del pressupost d' ingressos. La petita llenca de terreno peninsular compresa entre 'l Llobregat y 'l Besós, la cordillera del Tibi-dabo y la platja, representa la décima part d' Espanya en materia contributiva. ¡Bonica hisenda! Los que recullen el fruyto poden pas queixarse. Si 'l resto de la nació, dit vidida en fragments de igual superficie reditués una suma igual, lo govern espanyol no sabia que fesse dels diners.

Hi ha que advertir que 'ls 70 milions y pico de pessetas que ingressan, son las que 's veuhen, las netas, las sanejadas, las que 's consignan en la contabilidad de l' Hisenda. Quedan encare las brutas, las que 's filtran, las invisibles. Per lo que á aquestas respecta, sols qui las satisfá pot saber particularment lo que li costan; pero en conjunt no hi ha medi de apreciarlas.

Bastará dir únicament que son molts los que avuy prefereixen desempenyar certs empleos á Barcelona que á la Habana.

Segons los cálculs estadístichs, basats en lo cens de població, fets per una associació catalanista, Catalunya ha contribuhit al últim reemplás ab mes de 2,400 minyons dels que á dreta lley li pertocavan.

Y no obstant, las familias que poden ferho 's desdineran, y las que no disposan de trescentsduros entregan als seus fills, sense que apenas cap corporació pública, Diputació ó Ajuntament, ab contadas escepcions, se prengui la pena de reclamar que se 'ns retorni l' excés de aquest costós tribut que se 'ns ha fet pagar injustament.

Tal vegada 's abstenen d' exigir que justicia 'ns siga feta, per evitar que 'ns tirin novament en cara l' antich clíxé: «*Pide más que un catalán*».

Mentres á Madrid 's han fet obras públicas de carácter municipal ab los fondos del Estat, tals com la porta del Sol y l' Hipódromo, per lo que respecta á Barcelona se segueix un sistema diametralment oposat.

Lo govern 's apodera de tot lo qu' era nostre, bastant la circumstancia de haverho ocupat mes ó menos temps per fesse'n amo. Lo Palau Real siguié en temps antich una dependencia del Concill de Cent coneguda per Pallol del Pa. L' ocupá 'l govern y al últim se 'l va pulir cobrant en bonas monedas l' import dels solars que resultaren després del incendi del Palau.

Las Dressanas construhidas pel Concill de Cent, lo govern las ocupa y ja fa temps que projecta vendresselas. Un día necessitá la Ciutat lo terreno del Baluart de las Pussas pera obrir l' embocadura de la Gran-vía del Marqués del Duero, y no li signé possible disponer de aquella superficie sino cubrintla ab

bitllets de Banch, que 'l ram de guerra 's embutxacá ab tot lo salero.

De la Ciutat eran las derruidas murallas de Barcelona, y l' Estat aná enagenant los magnífichs solars que resultaren del derribo, y encare gracias si á última hora, y després de grans esforços, ha cedit, com si 'ns fes un gran favor, los terrenos destinats á via pública.

Y 'ls barceloníns hem quedat tan agrahts de que se 'ns regalés lo nostre, que hém acordat encunyar una medalla conmemorativa de la generositat del govern... y de la nostra mansuetut sense exemple.

L' Estat costea ó subvenciona la construcció de tots los Ports de la Península, excepció feta del de Barcelona. Las obras de aquest se van satisfent á expensas del mateix Comerç, sobre 'l qual gravan uns drets extraordinaris, qu' encareixen considerablement las operaciones mercantils. Lo Comerç paga y 'l govern administra, farcint d' empleats, qu' ell nombra, las oficinas de las obras del Port. De aixó y de subjectar los menors detalls de la construcció á tots los engorros de un expedienteig enmaranyat y calmós ne diu administrar. Y seguint aquest sistema passan los anys; los drets extraordinaris van rajant qu' es un gust, y las obras prometen prolongarse fins al día del judici final.

Está clar: ¡los cataláns son tan exigents!

Ha vingut finalment la qüestió de l' Aduana. Lo despaig en l' edifici vell se fa malament y en perjudici del comerç y del mateix govern. Se necessita una Aduana nova. Y ja estém á punt de ferla.

¿Qu' es una Aduana? Una gran botiga. ¿Qui l' explota? La Hisenda pública exclussivament. ¿Contra qui? Contra 'l Comerç á cárrech del qual venen tots los drets. Aixó es inquestionable.

Donchs lo govern que 'n reb tots los beneficis, dirigintse al Comerç de Barcelona, li ha dit:

—¿Qué 't sembla, moltonet del meu cor, de pagaré tú mateix las estisoras ab que tinch d' esquilarte y hasta l' escorxadador ahont me proposo treure't la pell?

Lo manso moltonet ha acullit la proposició ab grans mostrás d' entusiasme. Lo govern li permet pagarse 'l *matadero*. Li fa 'l favor de acceptarli 'l terreno per l' emplasmament del edifici y l' import total de las obras evaluadas en un milió y mitj de pessetas. Li fa la merecé de deixarli posar un nou dret á tots los bultos de mercancías que arribin á Barcelona pel Port. Y hasta li concedeix la facultat de crear una Junta de vigilancia de las obras baix la presidencia del simpatiquíssim D. Manuel Girona, de aquell mateix senyor que no fa encare tres mesos se despedia de donar consells y de prestar favors gratuits al públich. ¡Calculin si ha de ser inmens lo servey que Barcelona 's presta á sí mateixa ab la construcció de la nova Aduana, quan D. Manuel Girona 's ha dedicat á prestar á tan noble empresa las últimas energías de sos vuytanta anys cumplerts! N' hi ha perque 'ls ángels del Cel, conmoguts, empunyin lo violí y li dediquin una serenata!

Bé pot estar satisfet lo Sr. Navarro Reverter dels obsequis que se li han dispensat, al venir solemnement á colocar la primera pedra del nou edifici.

Bé pot cantar, á plens pulmóns, y alsant la copa de Champagne, las glorias del poble catalá... tan desconegut dels que fins ara l' han tatxat d' exigent y pidolayre.

La primera pedra que 's va enterrar diumenje, no es tant la de la nova Aduana, com la del monument que nosaltres mateixos erigim á la generositat del poble de Barcelona.

TIPOS PARISIENCHS (per S. Azpiazu).

Un cotxero de punt.

A la generositat... ó bé á un' altra cosa, que podría representarse heràldicament s'ustituhint la rata pinyada que corona l' escut de la Ciutat, per un cap de bè.

P. DEL O.

PASSANT DE LLARCH

A.....

Ja han passat els reys—per davant de casa.

Jo 'ls he vist tots tres—rodejats de patjes,
els caballs guarnits—carregats de plata,
sos vasalls detrás—ab escalas llargas.
Desde 'l finestral—jo me 'ls contemplava,
y he fixat els ulls—en ta balconada,
tafaner com soch—per veure las caras
dels Reys del Orient—remenant sabatas.
Enfront ton baleó—han mirat enlayre,
y assombrats han vist—tas gentils polacas.
de color *doré*—de trezellas blavas,
de talons garrells—y dos pams d'amplada
y els Reys s' ho han mirat—y han caygut en basea!

Si 'm vols creure á mi,—moreneta maca,
 ecreat pel vehinat—el marit que 't falta;
 no hi tornis may més—á ensenyar las llanxas
 y pensa que 'ls Reys—buscan en las damas
 un peuhet bufó—y emanant fragancia,
 grat á son nas fi—y á sa vista clara.
 Si tens lleig el peu—y la cara guapa,
 mostra á n' al jovent—ta bonica cara,
 desant b' la esclapa—que no tenen gracia;
 y riute dels Reys—si un espós alcansa.
 No hi tornis may més,—moreneta maca,
 que qui estima als reys—á desdenys el matan.
 D' avuy endavant—la lliadó que 't valga,
 creyas pescá un cor—pro t' han dat carbassa,
 t' han pres l' il·lusió,—t' han robat la calma.
 Ja han passat els Reys—per davant de casa.

FOLLET.

UN PATRIOTA (!)

Desde 'l comensament de l' insurrecció cubana, tots los habituals concurrents á la xacolateria van adonar-se de que al Andreu n' hi passava alguna.

L' home que fins llavors no s' havia mirat may cap diari, com no fos algun dissapte per veure las funcions que 'ls teatros anunciavan per l' endemà, y que ab la mateixa indiferencia sentia parlar de la caygrada de 'n Sagasta, que de l' arribada del Nunci, que de las inundacions de Consuegra, estava frisós, inquiet, preocupat, mogut per l' afany continuu d' enterarse de lo que á Cuba succehia,

Avants, la seva presencia en la xacolateria causava la impresió monòtona d' aquell cretonas vul-

gars, en las quals una petita mostra, un insignificant detall d' ornamentació se repeteix y torna á repetir-se hasta l' infinit; sempre 'l mateix dibuix, sempre 'l mateix color, los mateixos contors, las mateixas distancias....

L' Andreu entrava, passejava la mirada per las taulas del establiment, deya: ¡Buenas!... s' assentava, prenia 'l xacolata que sense demanarlo li duyan, y passats quinze minuts encenia un puro de cinch céntims, pagava, s' alsava, pronunciava ab molta lentitut la paraula ¡Alante!... estirava la vidriera y surtia al carrer ab la serena tranquilat del home, que no té penas que l' atormentin ni desitjos que l' fassin moure.

Y cada dia era igual: entrava á la mateixa hora, s' assentava á la mateixa taula, feya 'ls mateixos moviments, encenia un cigarro de la mateixa mena, y empleava en pronunciar l' alante y 'l buenas lo mateix tó y la mateixa calma inalterable.

Los parroquians de la xacolateria havian acabat per prescindir completament d' ell, considerantlo

LO CHÉ DEL NOTICIERO

¡Bom! ¡bom!... Ab tant entussiasme lo seu trasto ha repicat,

que 'l bombo ha quedat á trossos y ell casi bé reventat.

A BORDO

més que un home, un objecte de la botiga, un trasto inanimat, pel istil d' un quadro de la paret ó un aparato de gas, sense 'l qual l' establiment els hauria semblat incomplert.

—Es un tros de carn cristiana—deyan de vegades mirantlo y arronsant las espatllas:—no té pena ni gloria. Deixeu-lo estar... que fumi de gust.—

Pero la guerra de Cuba, á manera de descarga eléctrica sobre un cos amodorrat, galvanisá á l' Andreu, convertintlo en un altre home, més ben dit, fentlo ser home per primera vegada, y comunicant als seus ulls y á la seva llengua una vivesa de que may ningú l' havia cregut capàs.

Tan bon punt entrava en la xocolateria, després del ¡Buenas! de reglament, la seva pregunta era cada dematí la mateixa:

—¿Qué hi ha de Cuba avuy?

Los concurrents, no sabían avenirse d' aquella transformació tan inesperada, s' apresuravan á posarlo al corrent de las novetats del dia.

—Bonas noticias, Andreu: á n' en Maceo li han picat las crestas de valent.

—¿Ah, sí?—feya l' home ab la cara il·luminada per la satisfacció:—¿que ho porta 'l diari?

—Si senyor; miri.

L' Andreu agafava 'l paper que qualsevol parroquí li allargava y 's posava á llegir afanyós y adelerat las noticias que acabavan d' anticiparli.

Llegia en veu alta, tremolós, emocionat, com si en aquelles ratllas s' hi enclogués lo seu porvenir, la seva existència. Tots los parroquians l' escoltavan mirantse silenciosament los uns als altres y fentse mútuament senyas que denotavan la seva admiració.

—La columna del general Suarez ha alcanzado á Maceo cerca de Cienfuegos...—

—¡Fort!—deya l' Andreu; interrompentse en la lectura:—¡fort!

Y continuava llegint:

—A pesar de las habilidades puestas en juego por los insurrectos para evitar el combate, se han visto obligados á aceptarlo, habiendo sido batidos completamente, con pérdida de muchos hombres y no pocos pertrechos...—

—¡Aixís!—tornava á dir l' Andreu, calent d' entusiasme:—¡que 'ls trinxin, que 'ls aplastin! ¡No n' han de deixar ni un!...—

Acabada la lectura dels *partes*, la conversa sobre la guerra de Cuba, 's feya general, y ningú mostrava tant interés com l' Andreu, en enterarse de tots los incidents de la lluita, ni tant calor en desitjar

No sols no la marejan las onadas,
sino que, al revés,
ella es la que mareja de vegades
á molts passatjés.

la próxima y completa victoria dels espanyols.

—Veyám si demà—deya al anàrsen—hi haurá encare més bonas noticias que avuy... ¡Ojalá 'ns participessin que ja está tot llest y arreglat!... En fi, per ara sembla que va bé... ¡Alante!—

Estirava la vidriera y se 'n anava al carrer xuclant obstinadament lo seu habitual cigarro de cinch cénims.

Quan era fora, 'ls parroquians qu' encare quedavan á la xocolateria no teníen prou paraulas pera ponderar l' admiració que 'l cambi operat en l' Andreu els causava.

Tots deyan lo mateix:

—¿Es possible que aquest sigui aquell home que avants hauria vist enfonsarse mitj' Espanya sense que en lo seu front s' hi hagués dibuixat la mes perita arruga? ¿Aquest es aquell mateix Andreu, pequí fins ara tant alegre era un bateig com un enterro y tan lamentable 'l naufragi d' un crucero com la cayguda d' una gota de xocolate sobre 'ls seus pantalons?—

Lo cambi era inexplicable. Los habituals concurrents al establiment no hi trobavan solució racional y lógica: tots los seus càlculs, todas las sevas conjeturas acabavan de la mateixa manera:

—Es una cosa estranya incomprensible...—

Tant va obsessionarlos

aquesta estranyesa, que un dia no poguent ja aguantar més lo pes de la seva admiració ó l' empena de la curiositat—que de tot hi havia un poch—van determinar demanar l' explicació del enigma al únic que podria donarla; al mateix Andreu.

—¿Sab—va comensar á dirli un d' ells, després de l' acostumada conversa sobre la guerra de Cuba—sab qu' es molt raro l' interés ab que vosté 's mira aquesta qüestió?—

L' Andreu va plantarli la vista á la cara ab candorosa expressió de sorpresa.

—Molt raro! ¿per qué?

—Per... ¿que hi té interessos vosté á Cuba?

—No.

—¿Que hi ha algún parent seu á la guerra?

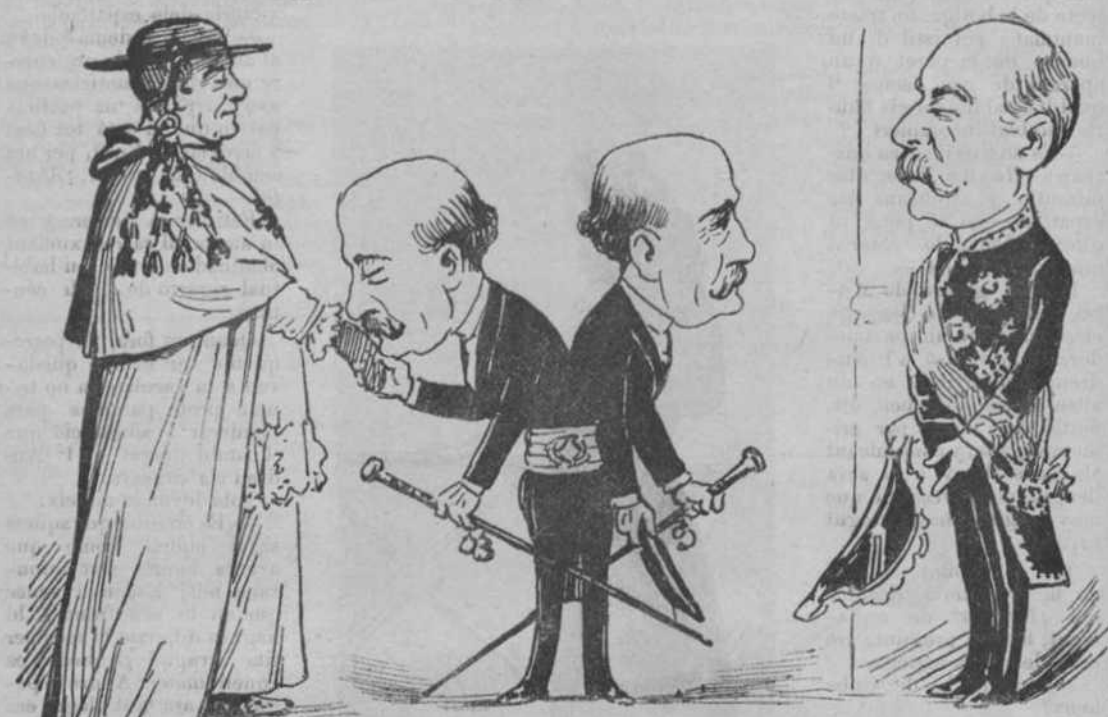
—Tampoch.

—Y douchs ¿vol dir qu' en tot aixó 'l mou l' amor á la patria?

—L' amor al tabaco!—va exclamar l' Andreu, posantse tranquilament á riure.

Y ab la major naturalitat digué tot lo que passava. L' home tenia entés que si 'ls insurrectes arribessin á triomfar y fesse amos de l' isla, los espanyols no podriam fumar may més, porque—deya ell

LOS AMOHINOS DEL ALCALDE

—Lo Cardenal per allà
la ministre per aquí...

Si aixó havia de durá
no ho podria resisti.

—«el tabaco vé de l' Habana y 'ls cubans, per venjansa, no 'n deixarian venir gens.»

Al sentir semblant desatino, los que van posarse á riure van sé 'ls altres.

—¡Pobre Andreu!—murmuraren tots:—¡si qu' está atrassat de noticias!

Y un d' ells li explicá que 'l tabaco que 's fuma á Espanya, «especialment los puros de cinch céntims», ni ha vist may l' isla de Cuba, ni té altra procedencia que las vegas del Kentucky y la Virginia.

—¡Es lo rebuig!—va anyadir—¡la purria que la gent dels Estats-Units no 's vol fumar!

L' Andreu tancá 'ls ulls com si la veritat que acabava d' escoltar li ferís la vista, y feu una mueca en la qual se dibuixava 'l pesar que sentia per haverse amohinat inútilment.

Desde aquell dia may més ha preguntat res de la guerra de Cuba.

¡Buenas!... ¡Alante!... y res més.

A. MARCH.

LAS SABATAS AL BALCÓ

SONET

dedicat á SS. MM. los reys Melchior, Gaspar y Baltasar.

Encar que sols es propi dels infants,
dirigirvos escrits en 'quests moments,
crech que, un cop sapiguts los meus intents,
ab mi sabréu mostravos tolerants.

En un balcó, d' allí 'ls vols dels Encants
veuréu unas sabatas molt decentes;

y creguéu que no us ha de costar gens
d' endavinar, al punt, quins son mos plans.
No hi vull llaminaduras, ni bons vins,
ni guitarras, xiuleta, ni acordeons,
ni llibres recreatius, ni redolins;
qu' avuy ja no estich jo per tals cançons.
Res d' aixó; mos desitjos son distints:
¡poseumhi mitjas solas y talons!

Ego Sum.

LO COLEGI DE METJES

En l' anfiteatro de la facultat de Medicina de Barcelona, fundada per Carlos III, qual reynat conta, entre altres títuls de gloria, la expulsio del jesuitas de la nostra patria, 's reuniren en sessió lo dia 23 y 30 del passat Desembre, un número de metjes dels que constitueixen lo Colegi médech de Barcelona, mes que per ocuparse de assumptos professionals pera pre-tar servil homenatge als jesuitas que, expulsats de Fransa, tornan á dominar la nostra terra órfana de homes com Carlos III.

¡Si aquest monarca hagués ressucitat en aquell moment de profanació histórica, pobres esclapis!

L' antich anfiteatro presidit per lo busto de már-mol del gran Virgili; teatro de tantas glorias y grandiosos traballs anatòmichs; qual cátedra han ocupat tantas celebritats difundint la ciencia pura, despullada de artificis externs, siguin protestans, catòlichs ó mahometans; aquella tarima tan venerable, signé ocupada per la mesa del colegi de metjes quals dignes personalitats no recordant la historia d' aquell lloch respectable, varen humillar á la classe mé dica inspirant un acort ilegal, fent servir de pantalla á la religio, los uns per ostentarla fent pública manifes-

tació de sumissió catòlica y aixís escalar sitis que per arribarhi s' necessita l' *executur* clerical; altres van ren prestarse á tal comedia, perquè necessitaven reforçar los medis per entrar á la menjadora municipal y la gran massa de indiferents per demostrar hasta la evidència que mereixen lo govern que tenen y que com criatures es deixan manejar á gust del que tingui una mica de barra per cridar.

Deixar passar una illegalitat tan grossa com la dels *funerals* justifica qualsevol altra etzegallada perquè ja no governan als colegiats los Estatuts y Reglament, sino que governa 'l capritxo del President apoyat per camarillas qu' explotan la bona fé mansa de la major part dels paganos.

Hi ha que seguir las corrents, digué qui devia callarho: aixís s' explica que sols los osats medrin á costa de la propia y ajena dignitat.

Si la classe mèdica sapigués comprendre que serveix moltes vegades sols de comparsa per fer lo joch á fins particulars, ja no hi hauria qui tinguéss la barra de exposarse á certs atreviments professionals y científics; pero coneixen la mansuetut dels mies y la explotan. La culpa no es dels explotadors sino dels explotats.

Nosaltres contém entre 'ls culpables amichs de debó y som los primers en lamentar que alguns d' ells hagin cedit sens dar á la cosa la importancia que realment té. Es un cop d' Estat mal empleat y jo que soch amich del Pavía del colegi de metjes, ans que tot soch amant de la justícia y de la legalitat; y jamay las simpatías de l' amistat me farán ser adulador ni desconèixer los interessos capitals del colegi de metjes de Barcelona compromesos per qui te obligació de guardarlos.

En aquest punt som independents y no podem permetre hagi passat desapercbut un atach al dret escrit.

La junta de govern del Colegi de metjes de Barcelona no devia permetre 's faltés tan gravement á la serietat d' ella mateixa.

DR. MANXIULA.

ENGRUNAS

Jo may faré res gran, ma ben aymada;
no tinch lo cor sencé.
Esbadallat pel cop que vas donarli
s' engruna lentament.
Jo prou sento, com quan sencé 'l tenia,
d' Amor los sentiments,
y l' ànima s' esplaya y se remonta
igual qu' en altre temps.
Peró el cor va esgrunantse nit y dia,
lentament, lentament,
y s' abat, està trist, sofreix y plora...
y s' mor d' anyorament.

II

Digne d' enveja es
qui sab viure sens dona y sens dinés.

III

Dins mon pit hi ha una campana
que dia y nit toca á morts!...
T' hi vull fer viure, ayma m'ia,
perque cambilis son trist só.
Y al fi hi vius; mes la campana
sempre, sempre toca á morts!...
Sens tú, perquè no puch viure,
y si ab tú, perquè no 'm vols.

A. JULIÀ-POUS.

A CAL MEMORIALISTA

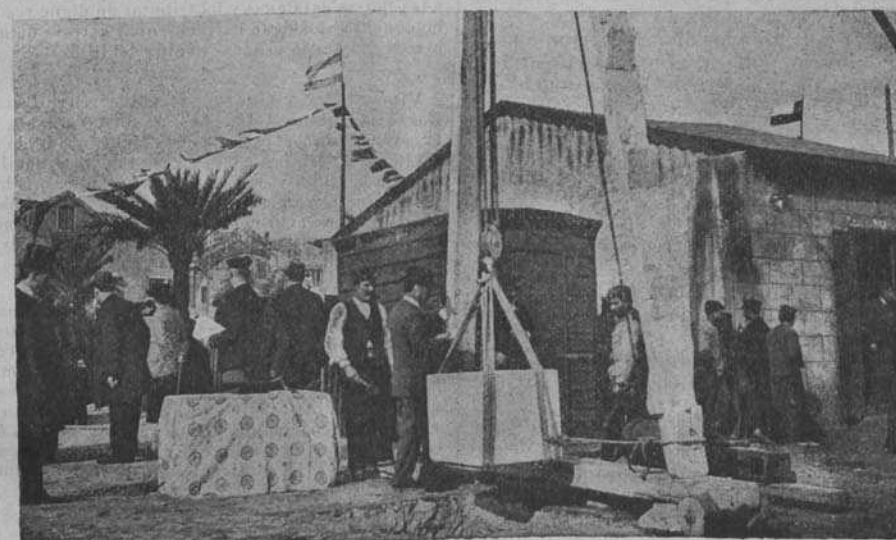
—«Adios.... Aquí t' envío mil maliones de besos....»
—Miri que ab tants petons, la carta pessará massa...
—No hi fa res; ja hi posaré dos sellos.

ENTRE CRIADAS

—¿Qué tal los nous amos?
—Malament: la senyora molt curta de quartos... y 'l seyyor molt llarch de dits.

La nova aduana de Barcelona.—Inauguració oficial de las obras

Intantànea RUS, col·laborador artístich de LA ESQUELLA.

1. Arribada del ministre d' Hisenda al passeig de Colón.—2. La comitiva episcopal.—3. Lo clos de la festa.—4. La primera pedra, moments antes de ser colocada.

A CAN GARLANDA

Corrin el món de l'un cantó fins al altre; regirin totes las capitals d'Europa y d'América... Si troban en lloch una població tan divertida y desballestada com Barcelona, 'm deixo tallà 'l cap, qu' es una prenda que me l' estimo molt y que de debò 'm faria falta.

A Barcelona tenim de tot—municipalment parlant:—ens gastem quartos per tot, ho subvencionem tot... y en realitat no tenim res.

Aixís com al costat de cada veneno hi ha la seva triaca, cada servey, cada organisme barceloní porta aparellada la seva inutilitat ó la seva anulació.

Es una continua operació de restar, quals resultats son sempre 'l mateix: zero.

La llista de las *cosas* que tenim es llarga, molt llarga; pero com la llista dels *peros* que l' acompanyan té exactament la mateixa llargaria, al cap de vèll venim a quedar com si las tals cosas no existissin.

Vajan apuntant... y restant:

Tenim una infinitat de banderas, procedents de la famosa moixanga del centenari.

Pero quan las necessitem, resulta que las tenen al poble A, ó al poble B, ó al poble C, ó a tots los pobles del alfabet.

Paguem una banda municipal, ab l' idea de que de tant en tant ens toqui alguna cosa y 'ns recrehi 'ls nostres oïdos.

Pero moltes vegades, quan la volém fer servir, ens trobem ab que la nostra banda es a tocar a Viladecaballs ó a la Pobla de la Macarulla, ó la ratlla de Fransa.

Mantenim una infinitat de municipals muntats, pagant la teca als *ginetes* y als animals las garrofas, y 'ls mantenim perque vigilin la part despoblada del ensanche y posin lo peu a rotlló als baylets que fan pedrades...

Pero quan demanem auxili als municipals de caball, averiguem que son a la Seu d' Urgell a la vanguarda d' uns quants regidors que han anat a passarhi una temporada.

Hem organitzat y 'ns hem gastat un ull de la cara pera sostenir un Assilo de pobres, a fi d' albergar a aquestes bandadas d' infelissos que corran pels carrers...

Pero cada vegada que surtim de casa trobem los carrers plens de pobres, a pesar del Assilo y de las quantiosas sumas que la institució 'ns costa.

Segons está resolt, tots los dimars l' Ajuntament ha de celebrar sessió pública, al objecte de que 'l bon poble barceloní s' enteri de la marxa dels negocis comunals.

Pero al anar la gent al saló destinat a aquest curiós espectacle, 's troba ab freqüencia ab que no pot celebrar sessió per no haverse reunit prou número de regidors.

En los carrers hi ha una placa de marmol ó una senya pintada que indica la direcció que 'ls carros y cotxes han de seguir.

Pero, fent cas omís de las placas y las senyas, los carros y 'ls cotxes van sempre en la direcció que tenen per convenient.

Sostenim una numerosa guardia municipal, perque eviti aquestes inconveniencias y transgressions...

Pero la guardia municipal no es may en lo lloch ahont se cometen transgressions ó inconveniencias.

¿S' ha de dir alguna cosa més encare pera deixar plenament demostrat que a Barcelona es a can Garlanda, que aquí paguem molt y no tenim res y que

aquesta ciutat es la capital més desballestada y divertida d' Europa y América?

MATÍAS BONAFÉ.

CARTA ALS REYS

SONET

Deixéume en lo balcó que al carré dona,
del pis ahont habita ma padrina,
la nena mes heriposa y més divina
que passa pels carrers de Barcelona.

Té cara escultural, del tot es bona,
mon cor jay! foll d' amor per ella trina.
¡La estimo, sí, la estimo!... S' endavina
¡sí té per ulls, brillants!... ¡sí es tan bufona!

Seré lo més ditxós de tots los homes,
¡oh Reys! si 'm regaleu la dona aquesta.
Lo nom que d'ú l' ignoro, no son bromas;
hont viu, tampoch ho sé, pero a sa cambra
no l' han d' anà a buscar, es cada festa
en una de las taulas de *La Alhambra*. (1)

SALVADOR BONAVÍA.

LLIBRES

L' ESTUDIANT DE LA GARROTXA, novela de costúms de JOSEPH BERGA.—Hi trobem a n' aquesta obra un idili que 's desenvolupa en plena naturalesa olotina; los amors de la neboda de un rector de poble ab un estudiant del Seminari, y artista incipient, restaurador de altars y de capelles, que somia horas de felicitat, deixantse las escapar per curtetat de geni. Lo senzill argument está ben desenvolupat y millor sentit. Lo Sr. Berga cultiva las arts plásticas: res te, donchs d' extrany, que ab la ploma sámpa pintar tan bé tipos y paissatjes del país ahont va naixer y ahont resideix habitualment. Ab lo seu llibre ha vingut a sumarse al esbart dels literats de la terra que si no obras de gran trascendencia, escriuen narracions molt agradables ó interessants que sols en llengua catalana poden tenir lo poderós atractiu que ofereixen.

Il·lustran l' edició gran copia de dibuixos y apuntes deguts a artistes olotins, havent hi del mateix autor del llibre, de n J. Vayreda y del aventajat escultor Sr. Blay.

LA FAMILIA DEL MAS DELS SALZERS, per Gayetà Vidal Valenciano.—Mes que una novela propiament dita, es la narració de un fet interessant, basat en las costúms jurídicas de la terra catalana. Lo Sr. Vidal obtingué anys enera ab aquesta obra, escrita ab notable pulcritud, un premi en los Jochs Florals. L' empresa de la *Il·lustració catalana* al ferne una edició apart ha prestat un bon servey a las lletres catalanas y ha tributat un digne recort al malaguanyat autor de la narració, qual retrato de molta semblansa, ilustra la primera página del llibre.

VILLANUEVA Y GELTRÚ Y SU INSTITUTO BALAGUER.—*Narración de un viaje* por FRANCISCO GRAS Y ELIAS.—L' autor de aquest opúscul ens acompanya desde Barcelona a Vilanova, fentnos visitar quant de mes notable guarda aquesta hermosa vila y en especial lo Museo-Biblioteca legat a la mateixa per lo generós *Tronador de Montserrat*.—Animan la narració curiosas anécdotas y pormenors interessants, escrits ab un llenguatge exuberant de expansió romántica.

AMÉRICA.—*Historia de su colonización, dominación é independencia*.—Tomo III.—La mort del eximí literat D. Joseph Coroleu, vingué a interrompre aquest interessant treball que dona a llum la casa Montaner y Simón. Confiada la seva terminació al expert publicista D. Manuel Aranda y Sanjuán, s' ha cenyit aquest al plan primitiu del autor, y ha tingut en compte 'ls seus apuntes, gracias a lo qual l' obra no ha perdut l' unitat de criteri, ni la riquesa de datos que ofereix a la consideració dels lectors. Com totes las

produccions que surten de aquella acreditada casa editorial està magníficament impresa y espléndidament il·lustrada y enquadernada, formant un volúm digne de la Biblioteca de que forma part.

RATA SABIA.

PRINCIPAL

Una obra nova y deguda a un periodista, 'l Sr. Morano, director de *La Dinastia*; se titula *El mayor castigo*, y sembla inspirada en una producció estrangera. Té un caràcter melodramàtic molt merca; no careix de situacions interessants; pero tampoch li faltan las corresponents inverosimilituts y convencionalismes. Ademés està escrita ab correcció.

Lo públich va aplaudirla, cridant al autor y als intérpretes a la escena.

La Srta. Cobena se vejé molt aplaudida la nit del seu benefi, representant lo drama de 'n Feliu y Codina *Miel de la Alcarria*, que ella mateixa estrená en lo *Teatro de la Comedia* de Madrid.

Y 'l Sr. Cepillo celebrá també 'l seu, dimars, posant en

escena la comedia *Un inglés y un viscaíno*, que es la seva obra predilecta. de tal manera que son molts los que al veureli representar altres produccions se figuran veureli *Un inglés y un viscaíno*. Succeeix ab en Cepillo y aquesta obra lo que ab en Donato Giménez y D. Lucas del Cigarral: no hi ha medi de olvidarlos. Aquests personatjes constitueixen sino la seva creació única, la seva nota típica.

LICEO

En *Glí amanti di Teruel* obtingué un triomfo la Borelli, de tal manera que per ella únicament se pot dir que 's feu la festa.

Los demás intérpretes ó bé fluixos ó deficients.

De manera que l' ópera no sigui en rigor los *amants*, sino *la amant*, y á falta de un bon Marcilla, lo públich s' encarga de festejarla ab los seus aplausos.

La novetat lírica ha sigut la *Pepita Jimenez* del Albéniz.

Hem de confessar que l' obra, qu' es complicada, s' ha posat estant encare molt verda, sense que ni 'ls artistes ni l' orquesta, la dominessin per complert; Hem de confessar també que 'l públich no ha entrat encare dintre de aquella partitura, en la qual lo compositor no transigeix, mostrant una independència artística, que li val més l' admiració dels inteligents, que 'ls aplausos del profans y dels dilettanti de cajón.

Molt podríam dir sobre aquesta producció; pero 'ns falta l' espai, pera donar algún desenvollop a las nostras impressions. Hauríam de considerar la immensa dificultat de traduir a la música la novela de 'n Valera, de un caràcter més aviat psicològich qu' extern, dificultat que puja de punt

LOS EMBRASSOS DE LA RAMBLA

Si á don Javieritu lo fessin arcalde
no més per un día,

aquestos mil trastos que adornan la Rambla
¡qué aviat los treuria!

quan s'ha de tancar en un acte únic lo desenvolupament de una obra que per sa naturalesa, dintre de la novel·la, se desenvolupa ab suma lentitud, de grau en grau, fins arribar a l'explosió. Mes que l'assumpte en si, aqueix desenvolupament constitueix l'ànima de la novel·la; y això ni es del domini de l'art musical, ni es possible enqibirho en un sol acte.

De totes maneres, l'obra revela sempre las condicions excepcionals del Albéniz, sa valentia, sa independència. Lo públic li aplaudí las apassionadas frases de un dels duos de tiple y tenor del primer quadro; y una hermosa pesa sinfónica-corejada, de caràcter andalús y religiós, que serveix d'intermedi en la mutació de la escena.

L'èxit sigué satisfactori; pero si la interpretació s'hagués confiat a artistes de mes talla, y sobre tot si l'obra hagués estat més madura d'ensaigs, no 'ns queda dubte que 'l triomf del compositor hauria sigut verdaderament entusiasta.

EN LOS DEMÉS TEATROS

Dimars va sortir de Barcelona en Navarro Reverter; y a pesar de tot, dimecres la Societat Cervantes anunciava a Romea una funció de gala dedicada al Excmo. Sr. Ministro de Hacienda. Podian haver dit: Lo Sr. Navarro Reverter hi assistirà per telégrafo.

Per aquesta nit está anunciat en aquest teatro l'estreno de un joguet del Sr. Marxauch, titulat *Una prometença*, y pel dimars pròxim el de la comedia *Trampas* del Sr. Rovira y Serra.

Al Tívoli dissapte, estreno de la nova ópera del mestre Espí, *Aurora*, ab decoracions noves.

A Novedats están ultimantse 'la preparatius pera posar la magia de gran espectacle: *Urganda la desconocida*, fá molts anys no representada a Barcelona.

A Catalunya. anit, havia d'estrenarse la nova sarsuela: *De vuelta del vivero*, de la qual ens ocuparém la setmana pròxima.

Y per fi, al Teatro Granvia s'inaugurá ahir dijous

una nova temporada de sarsuela, ab l'obra *El rey que rabio*.

Y no haventhi res més, que siga digne de consignarse, aquí faig punt final.

N. N. N.

CANSÓ DE REYS

Fá d'aixó dinou anys y 'm recorda com si tes quatre dies tans sols.

En mon cap fantasiós hi bullian afany d'home y ensomnis de noy.

Sols tenia quinze anys; ja sentia germinar las pasions dins mon cor, pro dels llabis encare 'm brollavan de l'infancia las dolces cansons.

Bo y cantant, de Nadal, una d'ellas vaig dormir-me una nit ab dolsa son, somiant qu' en l'històric estable convertit en un ros infantó era jo 'l nen a qui 'ls tres reys magos oferian incens, mirra y or.

Lo vell rey que 'l incens me portava en los núvols va escriure mon nom, entre tant que adornava la gloria ab garlandas de llor lo meu front.

Ab lo rey que 'm portava la mirra una verge vingué d'ulls de foch que posant en mos llabis sos llabis en mon pit encengué 'l flam d'amor.

Y 'l ters rey que or brillant m'oferia va aixecarm' de las pallas, y ab goig la riquesa 'm prengué entre sos braços transformant-me en palau sumptuós la pobreta y humil establa, que a Jesús va servir de bressol.

Han passat divuyt anys; d'

(aquell somni no me'n queda res mes que 'l recort s'han desfet com lo fum las ofrenas de riquesa, de gloria, y d'amor que van ferme en Betlém los reys magos al donarme l'incens, mirra y or, y en Jesús convertit altra volta, ben clavat en la creu dels recorts, es avuy tot lo tel del calvari lo que tocan mos llabis tan sols.

JEPH DE JEPUS

—8—

Esquellots

Si 'n teníam de rahó la setmana passada, quan parlavam de l'inexplicable silenci del *Diluvi* a propòsit de l'última sessió celebrada pel Colegi de metjes de Barcelona...

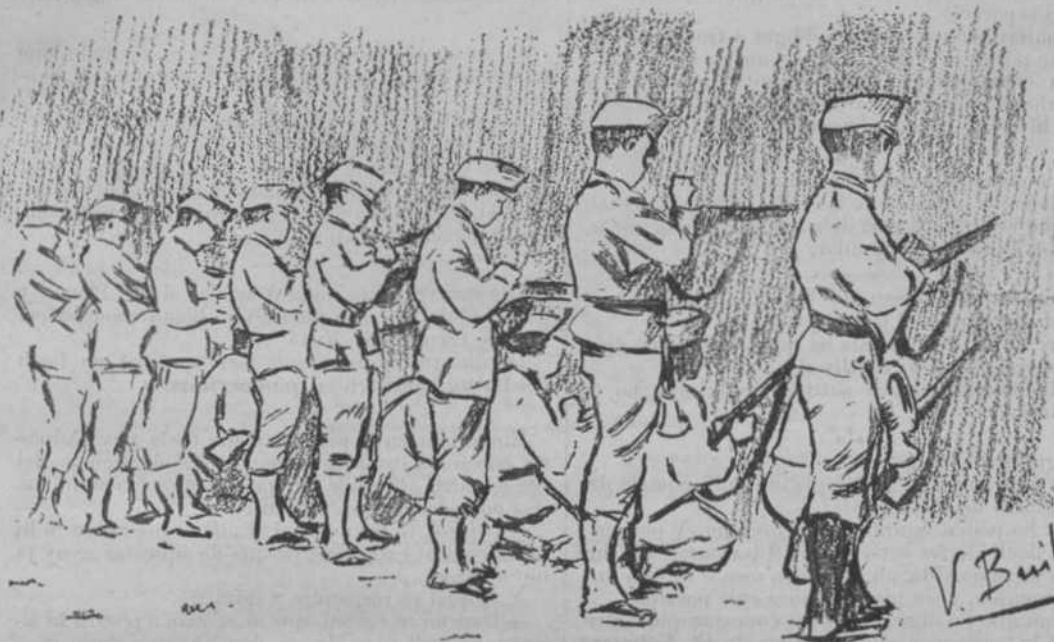
Sobre aquest punt, ja s'recordarà qu'ell va aixecar la llebra... y no obstant, quan la llebra corria y era l'hora d'empaytarla, 'ls cassadors del *Diluvi* van fer alto 'l foch.

Será perque 'l metje que va combatre ab energia y a cara descuberta l'abusiva imposició dels funerals es una persona de l'especial predilecció de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA, y per lo tant está

—Vaya mujer, no me vengas con lloros... Bastantes hay en Cuba, según dicen.

EXERCICIS PREPARATORIS

Practicantse en tirar al *blanco*... per després poguer tirar al *negro*.

excomunicada pels pontífices y pels escoláns del *Diluví*?

Nosaltres eram prou mansos pera créureho aixís, pero per lo vist anavam completament equivocats. O sino jutjin vostés mateixos.

La momentánea suspensió de hostilitats del *Diluví* l'explicà 'l *Diari del Comerç* en un comunicat insert en lo número del dia 5 del corrent, que per la seva gravetat recomanem á la premsa y al públich, tant mes, quan fins ara cap periódich s'ha fet eco de certs conceptes que afectan al prestigi y al bon nom del periodisme barceloní.

Serveixinse enterarse del següent parrafo:

«No por esto se arredró *El Diluvio*: la memorable sesión del Colegio principió á las nueve y media del día 30 y terminó á las cinco de la mañana del 31 del pasado Diciembre. Transcurridas pocas horas ó sea en la tarde del mismo día, presentóse en el domicilio del Dr. D. Joaquín Bonet, presidente del Colegio de Médicos de Barcelona, el redactor del diario *El Diluvio*, señor Piñol, anunciándole que dicha publicación se había propuesto emprender contra él una activa campaña y que se lo advertía por si deseaba hacer los trabajos necesarios para que se decidiese de la misma, añadiendo dicho señor en el transcurso de la conversación que tan sólo disfrutaba de 1,000 pesetas anuales y dándole á entender de una manera bien clara que su situación económica no era muy desahogada.»

¿S'han enterat?

No sé per quin motiu després de llegir aquest parrafo, se me 'n vé á flor de llabi, aquella coneguda cansó francesa, lletra de Víctor Hugo y música de Gounod, en la qual hi figuran los següents versos:

«*Chantez, chantez* ma belle;
chantez, chantez toujours.»

Passada la primera impressió traduïda per un cant tan armoniós, giro la vista alrededor, reflexiono y dich:

Primer: que no se sab que 'l *Diluví* haja aumenat lo sou miserable de mil pessetas anuals que disfruta 'l senyor Piñol, en recompensa á la seva diligencia en fer certes visites tan *interessants* com la que va girar al domicili del Doctor Bonet.

Segon: que no se sab tampoch que 'l Sr. Piñol, després de las gravíssimas insinuacions consignadas en lo remitit del *Diari del Comerç*, haja deixat de formar part de la redacció del *Diluví*.

Y tercer: que 'l *Diluví*, en los moments en que escrich aquestas ratllas, no ha fet mérit, ni per desmentirho, ni per confirmarlo, del remitit en qüestió. ¿Es que no se 'n havia enterat encare?

Donchs ja no podrà dir lo mateix en lo successiu, desde 'l moment que *LA ESQUELLA* s'ha permès esqueixarli la grúa.

Ja que tant li agradan'los *piryols*, aquí 'n té un de bó, de gran tamanyo y de l'atmetlla amarga. A veure si se l'empassa.

Lo que dihém en l'esquellot que precedeix no implica la mes mínima modificació en lo nostre criteri respecte al acort pres per sorpresa pel Doctor Bonet y demés companys que l'han elevat á la presidencia del Colegio de Metjes de Barcelona.

Hem censurat y censurarem sempre la imposició de funerals á expensas del Colegio, per anti-reglamentaria y atentatoria á la conciencia lliure dels professors de la Facultat.

No creyém que 'l nou Colegio pugui alcansar gran robustés, forsantlo á respirar desde un principi aquestes ayres inficionats de moixigateria, de hipocresia y de materialisme disfressat de religió, ja que per molts tot consisteix en seguir la corrent pera fer en ella bona pesca de visites y consultas.

L'amor á la ciencia y la sinceritat de conciencia serán sempre 'ls atributs mes dignes de la classe méica.

Aquells dos kioscos de la Plassa de Catalunya que 'n formaven un de sol, han sigut objecte de la deguda separació.

Al mateix temps se 'ls ha obligat a treure's lo barret que portaven en forma de colomar.

Tan calentons qu' estaven units y cuberts, y obligarlos a descobrirse y a separarse en plena estació de hivern!... ¡Quina crueltat!...

Ara no mes falta que poguém dir:

—Flamants anuncis de la valla del Continental, si es que veyen la barba dels vostres velins pelar, poseu'os la vostra a remullar.

Grans festes a la Seu de Urgell, ab motiu de l'arribada del Cardenal Casanyas.

Entre altres solemnitats ha tingut efecte un ápat de primera: *bocati di cardinale*.

Y als postres, com es natural, de brindis, no 'n vulguin mes.

Preguntarán vostés:

—¿Y qui va portar la paraula en representació del Ajuntament de Barcelona?

Ja s' ho poden figurar; lo Sr. Soriano. Y per cert, qu' en lloch de fer vots perque 'l purpurat disfruti llarchs anys de vida, ab una mica mes li desitja una mort prompta, á un plasso lo mes curt possible.

O sino que ho diga 'l següent concepte que li atribueix lo corresponsal telegráfic de *El Noticiero Universal*:

«Agregó el orador (el Sr. Soriano) que confia en que *antes de mucho* el retrato del Cardenal Casanyas figurará en la Galeria de catalanes ilustres al lado de San Raimundo y el Canónigo Claris.»

Es aixís qu' en la citada galeria no hi figuran sino 'ls catalans ilustres després de morts, *ergo*...

Ja 'm sembla que sento al barber Sr. Galindo, que també ha figurat en la comissió de regidors de Barcelona:

—Amich Soriano; vosté ha volgut afeytar al Cardenal y ab un xich mes el degolla. Vosté no es expert en l' art de la barberia. Si m' hagués deixat parlar á mi, m' hauria limitat á ferli una bona ensabonada, y l' hauria deixat mes content que un company de consistori ab un arrós.

Los conservadors van obsequiar al Sr. Planas y Casals el dia del seu Sant ab un busto modelat pel notable escultor Sr. Fuxá.

Diguin: ¿no hauria sigut mes apropiat, en lloch del busto, modelarli las *pantorrillas*?

Embutidas en la primera pedra de la nova Aduana enterrada l' últim diumenje ab assistència del Sr. Navarro Reverter, hi havia com de costum varias monedas de curs corrent.

Un curiós va fer notar al ministre que no se 'n hi havia colocat cap d' or, perque de aquestes avuy ja no 'n corren.

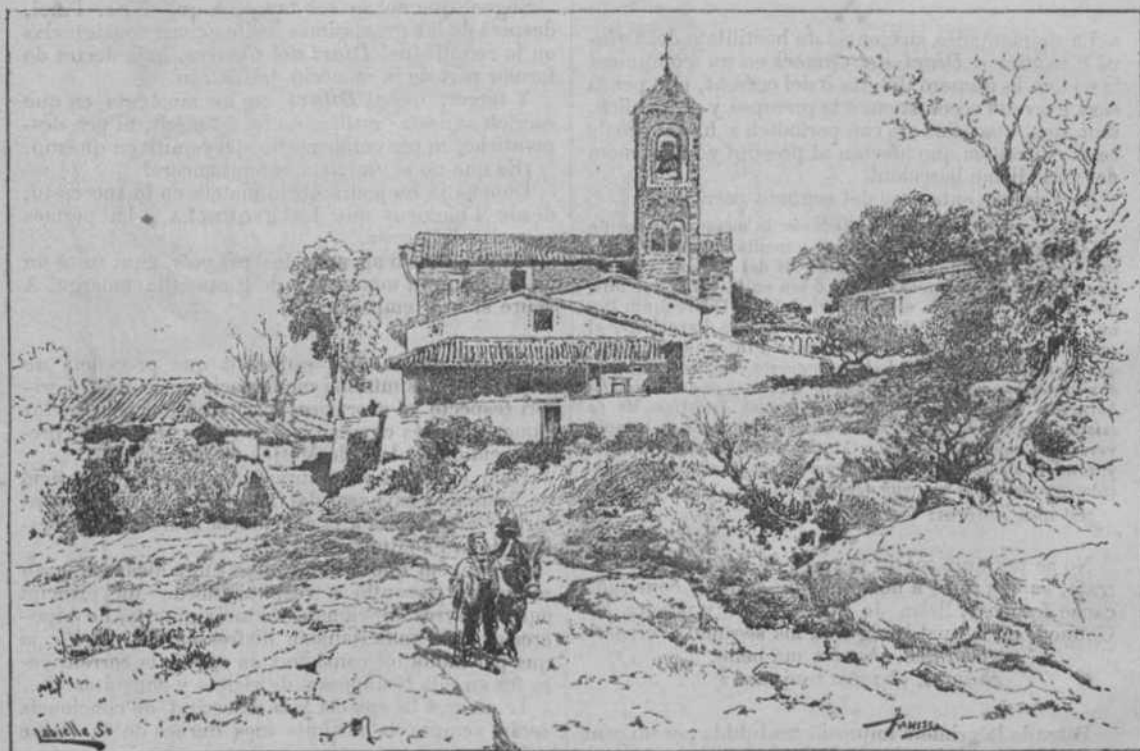
A lo qual va respondre 'l ministre:

—Tant no 'n corren, que si arriban á posarn'hi alguna, es molt possible que demá hagués desaparegut hasta la pedra.

Antoni Lopez, editor. Rambla del Mitj, 20

A. Lopez Robert, impresor, Asalto 63.—Barcelona.

CATALUNYA PINTORESCA (per J. PAHISA.)

Tabernolas (Alredors de Vich.)

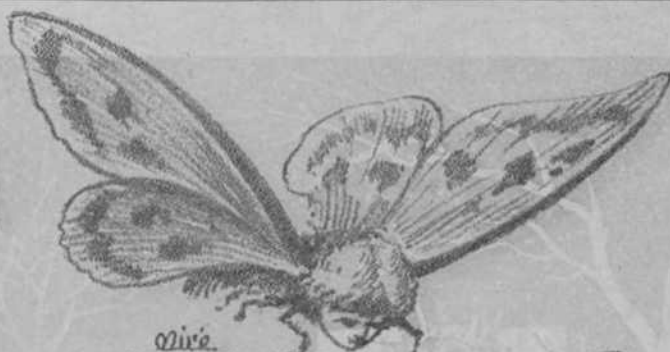
ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

B. PÉREZ GALDÓS

HALMA

— Un tomo 8.º —

Ptas. 3

Vivé
LOPEZ: Editor

JULIO VERNE

LA ISLA
DE
HÉLICE

3 cuadernos Ptas. 3

EPISODIOS NACIONALES

DE

B. PÉREZ GALDÓS

Trafalgar.—La Corte de Carlos IV.—El 19 de Marzo y el 2 de Mayo.—Baileñ.—Napoleón en Chamartin.—Zaragoza.—Gerona.—Cádiz.—Juan Martín el Empecinado.—La batalla de los Arapiles.—El equipaje del Rey José.—Memorias de un cortesano de 1815.—La segunda casaca.—El Grande Oriente.—7 de Julio.—Los cien mil hijos de San Luis.—El Terror de 1824.—Un voluntario realista.—Los Apostólicos.—Un faccioso más y algunos frailes menos.

Son 20 tomos á DOS pesetas tomo.

Alfonso Karr

CLOVIS
GOSSELIN

Un tomo 16.º Ptas. 2.º50.

Salvador Rueda

FORNOS

Poema en 6 cantos

Precio 1 peseta.

Sanmartín y Aguirre

JAGANTS
Y NANOS

Precio 3 pesetas.

Tapas ab planxas dauradas per encuadernar
LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

Preu: 1.º50 pessetas.

Dentro pocos días aparecerán
los tomos 35 y 36 de la
COLECCIÓN DIAMANTE

CUYAS OBRAS SON

Tomo 35. **FABULAS**, por D. José Estreméa.Tomo 36. **NOVELAS CORTAS**, por D.ª Emilia Pardo Bazán.

Frederich Soler (Serafi Pitarra)

SINGLOTS POÉTICHS

12 obras ilustradas ab profusió

SERIE PRIMERA

Un tomo octau Ptas. 6.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en llibrassas del "Giro Mútuo, ó bé en sellos de franquig" al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebra á volta de corran, franca de port. No responém d'extravios, no remetent además 1 ral pel certidcat. Als corresponssals de la casa, se 'ls otorgan rebaitzas.

EMBAIXADORAS DEL HIVERN (per R. Miró.)

—No vé 'l fret? Es igual; no 'ns hi amohiném:
nosaltres entre tant l' anunciarem.